

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 5. ANUL XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 16/28 Ianuariu 1866.

Sabiu 15 Ianariu.

(C) Ore de ce studiam noi istoria? Pentru ca sa o imitam paragrafu de paragrafu, dupa cum o aflam depusa in cartile nostre istorice?

Deca este asiá, atunci noi cá individi nu avemu alta de a face, decâtu sa scótemu caracterele bune si caracterele rele, sa ni le impartim, cá nisce role de teatru, sa le invetiamu bine pe din'afara, séu de rostu si sa tráimu dupa densele. Asemenea sa urmamu cá natiuni, asemenea cá staturi, cáci ne va fi prea usioru.

Sa faca cine-va o astfelu de propunere, ce aru dice lumea de elu? de siguru ca l'aru váierá si póte inca ce-va mai multu.

Dar cu tóte aceste ce sa vedemu? in istoria mai noua s'a ivitu cuventulu pasivitate, cá representantele unei notiuni politice, urmate de Magiari, si eata ea acum se afla cu gramada de aceia, cari voru sa traiesca cu densulu.

Noi privimu istoria de magistra-vitae a omenimei si din acésta cauza trebuie sa o avemu dinaintea ochiloru cá directiva actiuniloru nostre. Popórele si puterile pamentului nu suntu lasate de Ddiu, cá sa impletésca nisce jocuri de intrige, prin cari sa paralizeze interesele loru imprumutatu, ci de a inainta prosperarea comuna. De aci dar se vede ca esista o morala politica, in contr'a cárei pecatuescu politicesce toti acei ce se punu curmedisiu in drumulu actiuniloru, in momentele, candu acele suntu chiamate sa inainteze prosperarea comuna.

Deca pecatuesce cine-va astfelu, urméza sa pecatuimu si noi?

Nu credeamu ca astadi sa ne intórcemu la tem'a acést'a, dar vuetele ce strabatu din mai multe parti, parte cá sciri, parte incorporate in articuli de jurnale, ne impunu detori'a de a prinde condeiuulu si a ne dá de nou publiculu párerile nostre.

Sa alegemu dar séu sa nu alegemu?

Dóue principii natiunale ni se infatsiéza candu ne punemu acést'a intrebare, unulu pronuniatu inca de adunarea cea memorabila din câmpulu libertátiei in 1848: nihil de nobis sine nobis si altulu pronuniatu de reprezentantii nostri natiunali dela diet'a din Clusiu din 1865: activitate.

Aceste dóue sentintie natiunale, care procedu un'a din alt'a, avendu un'a si aceeasi esentia, aru fi de ajunsu, cá sa ne servésca de îndreptariu. Aceste dóue ne impunu detori'a imperativa, cá noi caus'a nostra cea santa sa o apermam ori cu ce pretiu si ori si unde se va cere cá sa o apermam.

Amu repetitu de atátea ori, ca avemu terenu legalu si o repelimu si astadi, in sa trebuie sa ne aducemu aminte, ca noi nu suntemu in pusetiunea d. e. a Croatiei, carea s'aru poté bucurá de unulu si acelasi interesu, precum se bucura de un'a si aceeasi dieta. Si cu tóte acestea pofiti si intórceti cu o pagina mai incolo acésta fóia, de vedeti cum sfatuiesce „Domobran“ pe conationalii sei.

Sasii au universitatea loru, o fortaretia destulu de considerabila, la carea se provóca si la care alérgea in tempurile critice, si ce facu? prelânga reservatiuni, cari nu li le póte disputá nimenea, nu voru a se departá de actiunile politice active.

Gresiéla cea mai mare aru fi dara pentru noi candu ne-amu incrucisá, in momentele aceste extreme, bratiile si ne-amu face nisce privitori indiferenti; tocm'a precum aru fi iarasi gresiéla cea mai mare, candu amu vrea sa sfortiamu ce-va, ce intrece tóte puterile nostre.

Unu altu momentu nu nou, ci de atátea ori repetitu, ni se mai infatsiaza candu ne ocupamu de cestiunea de fatia. Acel'a este lealitatea nostra cátra monarchu, cu carea ne mandrimu. Monarchulu ne chiama si ne chiama pre lángea garantii. Sa-lu ascultamu séu sa nu-lu ascultamu?

Sa luamu rescriptulu p. n. amána si sa ne convingemu, ca nu compromitemu intru nimic'a terenulu, care l'amu fostu castigatu.

Majoritatea unghuresca din Clusiu au afirmatu, ca in Trannia nu se mai póte discutá reviziunea articolului uniunei si ca prin urmare fiindu acelu articulu provédiutu cu tóte formele legei, nici ca mai póte fi dieta tranna.

Rescriptulu a máná diet'a tranna, prin urmare sustine diet'a

Tranniei si conchiamarea se face la diet'a de incoronare ad hoc, adaugendu si aceea, ca uniunea cestiunata se póte face numai pe basea regulatelor referintie de statu a tieriloru corónei unghuresci intre sine si fatia cu imperiulu si in fine facendu-o aternátore pre acea uniune dela respectarea intereselor specialii ale Tranniei si dela garantarea pretensiuniloru de dreptu a diferiteloru natiunali si confessiuni, precum si dela corespundiátorea regulare a cestiuniloru administrative ale tierii; ce se atinge de conchiamarea pe basea articulu lui de lege din 1848, aceea se pare o concessiune; dupa noi in sa acést'a e numai o analogia cu intrebuintiarea legei octroiatae din 1863 si cu cea din 1791 cu adausu octroiatu.

Dupa majoritatea unghuresca aru urmá, abstragendu dela asigurárele ei private, cá cele intemperate la 1863/4 sa fia neintemperate; rescriptulu in sa le ingradesce candu dice, ca nici un'a din legile tranne nu se va alterá.

Deobligati dara de datori'a politica morala, demandata de interesele natiunali si de interesele tierii si ale statului preste totu; deobligati prin omagial'a si loial'a nostra alipire cátra monarchu, nu vomu intardiá noi Románii a ne implini detori'a nostra, dandu totu concursulu la alegerile fítóre, spre a poté luá parte la actulu celu ponderosu si de influentia alu incoronárei. Si acést'a trebuie sa urmeze, cáci nici unu folosu nu ne este a ne ocupá cu conjecturi in privint'a cuvinteloru din rescriptulu din 25 Dec. 1865: „concedemu Tranniei, ca sa tramita la diet'a din Pest'a deputatii la actulu de incoronare“, pentruca conjecturile fácute asup'a acestoru cuvinte ne paru, a despica firulu de peru, séu cum dicemu noi romanesce, a cautá nodu in papura.

Eveneminte politice.

Sabiu 15 Ianariu.

Comitele natiunei sasesci convóca pe 5 Februariu st. n. Universitatea natiunala.

In Sabiu, si audimu ca si pe aiurea se constituie comitele centrale pentru alegerea la Pest'a. In Sabiu la pasulu celu d'antáiu s'a si adusu conclusu prin care se ingradescu drepturile de mai nainte. Dupa Herm. Ztg. etc. acésta ingradire procede dela rescriptulu din 25 Decembre a. tr., se pronuntia prelânga consunantia reprezentatiunei universitatiei si a votulu separatu a majoritatiei deputatiloru sasesci dela dieta, — mai departe prelânga tinerea de tóte legile emise in Transilvania si dechiaru, ca tramitarea de deputati la diet'a din Pest'a nu se póte privi ca ducearea in indeplinire a uniunei si ca aceea (tramitarea) se face numai si numai din ascultarea omagiala a natiunei sasesci fatia cu person'a Principelui tierii. *)

Din Mediasiu aflamu totu in acea fóia, ca si acolo s'a adusu o propu nere formulata de o ingradire in intiesulu de mai susu. Acea suna:

„Comunitatea cetatiéna si scaunala nu póte pasi fára vre-o rezervare de dreptu si neconditionatu la deslegarea problemei ce i se pune inainte prin instructiunea impartasita.

„Comunitatea cetatiéna si scaunala primesce espresu de ale se-le párerile si principiele espresu de universitatea natiunei sasesci, (singurulu organu chiamatu de a dá dechiaratiuni obligátore pentru locnitorii pamentului sasescu) in reprezentatiunea ei din 6 Nov. 1865, dupa aceea párerile si principiele din votulu separatu alu majoritatiei membriloru sasesci dela diet'a din urma din Clusiu.

„De aceea dens'a din acestu punctu de vedere nu póte privi de legala tramitarea deputatiloru tranni la diet'a din Pest'a. Ba ea, cu privire la rescriptulu p. n. prin care s'a amanatu diet'a din Clusiu si care vorbesce numai de o „concedere“ a tramiterei la diet'a din Pest'a, si care mai departe dechiaru „ca legile de pana acum prin acést'a sa nu se altereze“, crede, ca detori'a de a tramite la diet'a din Pest'a deputati nu esista.

„Cu privire in sa, ca natiunea sasésca e sudita p. n. case domnitóre cu inascut'a-i lealitate si credintia, si cu privire, ca con-

*) Vomu publicá in nrulu urmatoru intregu cuprinsulu acestei reservatiuni.

chiamarea Transilvaniei o desemnata eschisivu numai pentru diet'a de incoronare :

„Comunitatea cetatiéna si scaunala va participá dara intr'atát'a la constituirea comitetului de alegeri, încátu sa nu i se póta impúta impedecarea opului celui mare alu complanárei. Trebuie in-sa, cá dens'a sa dea locu in protocolulu acestei comunitáti acestoru páreru si principii ale sele, dreptu de o ingradire si rezervare espresa de dreptu contra putincióseloru consecuintie din acésta participare.

„Acést'a si din motivulu, cá la tempulu seu sa emanéze pentru deputatulu scaunului alesu la diet'a din Pest'a detori'a morala a pasi pentru memoratele páreru si principii.“

Din V i e n n 'a impartasiesce corespondintele lui Kr. Ztg. u-nele sciri caracteristice pentru situatiunea de fatia, chiaru si cându acelea nu aru fi basate pe nici unu adevéru. E vorb'a de schimbári in personalulu, ce se afla in impregiurulu celu mai de a-própe alu Maiest. Sele Imperatului.

„In cercurile curtiei“ dice corespondintele „se vorbesce de multu, ca pusetiunea adjutantului generalu alu Maiestatei Sele Imperatului L. d. M. C. contelui Crenneville si a comandamentului generalu din Ungari'a Principe de Liechtenstein e sguduíta. Acei'a cari nu stau mai a-própe se mira cu atátu mai tare, cu cátu sciu ca amendoi acesti cavaleri se bucurasera de deosebita inclinare a Mai. Sele cátra densii. Faim'a dice mai departe, ca la depártarea acestoru generali e activa influenti'a magiara. Se adevéresce faim'a acést'a, atunci se póte conchide, ca chiaru si in cercurile de influentia ale curtiei suntu persóne, cároru le insufla ingrijiri serióse politic'a ce da acum tonulu si care implinesce mai neconditionatu tóte dorintiele Ungariei. Mai departe 'si póte ori-cine aduce aminte, ca óre cátu-va tempu si pusetiunea generalului Benedek, carele insusi e Magiaru, dar care uresce dorintiele separatistice un-guresci, inca parea periclitata si ca scurtu tempu inainte de calatori'a imperatésca, pre la inceputulu lui Decembre, se vorbea de repásirea contelui Belcredi. Firesce ca e greu a petrunde si a vedé chiaru in lucruri de atare natura ; atát'a in-sa se vede ca in tóte cestiunile cele mai insemnate Ungurii au cuventulu celu dintáiu, séu ca publiculu celu putinu crede ca este asiá. Se intielege de sine, ca asupr'a astoru faime nu se póte aduce o judecata otarita ; la tóta intempleria in-sa e unu ce caracteristicu pentru situatiunea in care ne aflámu.“

Din P e s t 'a aflámu dupa Sürgöny ca sosirea Maiestatiloru Sele e satorita pe 29 Ianuariu, pe candu alte diuarie o punu pe 2 Fauru.

Mai departe, ca sfatu (conferintia) au fácutu Deakistii in otelulu „Europ'a“ sub presiedinti'a lui Klauzál, la carea luá parte si Deák. Cestu din urma au fácutu propunerea, ca dupa finirea verificatiuniloru, diet'a sa se apuce de alegerea unei comisiuni, carea sa consulte asupr'a adresei la cuventulu de tronu. Acést'a sa consté din 30 de membri din tóte colorile politice. Maideparte recomandá Deák constituirea altoru nóue comisiuni, cari sa se ocupe de urmatórele cestiuni : 1) afacerile comune ; 2) ordinea (regulamentulu) casei. 3) revisiunea legi de alegeri ; 4) codificatiunea — comisiunea acést'a sa consté din 60 membrii, pentru cá sa se póta desbate in deosebitele sectiuni codicele civilu si criminalu, legea de politie si de comérciu si legea muntana ; 5) organizatiunea municipala si communal ; 6) interesele economo-politice ; 7) cestiunea nationalitatiloru ; 8) instructiunea ; 9) institutele de arte precum teatrulu nationalu etc. Adunarea se dechiará multiamita cu propunerile acestea.

Spre mai buna organizare a partidei lui Deák s'a determinatu constituirea unui comitetu de 18 membrii, carii sa fia continuu in nemijlocita comunicatiune cu Deák si carii sa incunoscintieze diferitele grupe totdeun'a despre starea lucruriloru.

Connationalulu nostru V. Babesiu raspunde la atacurile ce i s'a fácutu in „Pesti Napló“, decându cu alegérite in comitatele Carasiului, Temesului si Aradului, in modulu celu mai demnu. Dlu Babesiu citéza mai multe locuri din scrisórea sea cátra compatriotii sei Románi, pre care corespondintele mentiunatei foi le au falsificata cu totulu, argumentandu in fine, ca epistol'a sea fu expressiunea patriotismulu celui mai loialu si monarchicu.

„Magyar Világ“ afirma respundiendu lui P. Napló, ca drépt'a crede, a nu avé altu programu, decátu celu alu majoritatiei dietei.

Diet'a Croatiei are pána acum c i n c i proiecte de adrese cá respunsu la cuventulu de tronu. De maioritate se bucura celu alu canoniculu Dr. Racki, carele cere reintregirea teritoriului si completarea dietei prin deputatii Dalmatiei ai marginiloru militare si ai insulei Mur'a. „Cu Ungari'a“, dice mai departe proiectulu, „va puté tratá Croati'a numai dupa ce diet'a un-guresca se va fi pronuntiatu asupr'a referinteloru Ungariei fatia cu imperiulu, si si atunci numai cá „individualitate egala si egalu indreptátita.“

E caracteristica observarea ce si o face „Domobran“ asupr'a mentiunatului proiectu. Fói'a mentiunata dice, ca diet'a numai atunci va puté aduce unu conclusu de cuprinsulu adresei, candu va avé la dispositiune o armata de 100,000, cu carea conclusulu sa si-lu póta pune si in lucrare.

Din G e r m a n i 'a amu fostu impartásitu despre deschiderea camerei prussiane. Presiedintele acestei'a, Grabovu, s'a adresatu cátra cas'a deputatiloru prussiani cu o cuventare fórté simburósa, in carea dice, ca orizonulu patriei sele au fostu in anulu trecutulu turbure si in anulu acést'a e si mai turbure.

Din B a v a r i 'a amu aflu inca demultu, ca regele au primitu pre ambasadorulu italianu acreditatu la curtea sea, espri-mandu acestui'a cea mai caldurósa simpatia pentru dinasti'a italiana si pentru regatulu italianu.

Despre Hanovera se vorbesce ca va recunósce numai cu ó-resi care reservatiuni regatulu Italiei.

Din F r a n c i 'a impartásimu, ca in 22 st. n. s'a deschisu corpurile legislative. Imperatulu Napoleonu III dice in cuventulu seu de tronu, ca pacea pare pe anulu acést'a in tóte pártile asigurata; referintiele cu Angli'a suntu si mai intime; fatia cu Germani'a va urmá si mai departe politic'a neutralitatiei; conventiunea din Septembre se va esecutá fara de vatamarea puterei (pouvoir) papali; espeditiunea din Messicu se apropia de sfersitu cu onórea si fára vatamarea intereseloru Franciei; relatiunile cu uniunea nordamericana spera, ca dupa manifestárite cuprinse in cuventulu de tronu, voru fi mai liniscitóre.

Venindu la cele interne amintesce de alegérite municipale si de legea de coalitiuni pentru lucratori.

Vorbindu despre bugetu dice, ca veniturile se apropia de a tinea cumpana drépta cu spesele. Armat'a e redusa. Pentru tinerime s'au mai infiintiatu 13,000 de institute. Comerciulu internationalu si economicu politicu s'a radicatu cu 700 milióne ; problem'a regimului si a legislativei e a imbunatáti lucrarea cámpuriloru si cea din lucratori. In fine se intórcé cátra spiritele cele neliniscite cari schimba nestatornici'a cu progresulu si cari impedece regimulu in locu sa-lu ajute in lucrárite sele spre prosperarea statului. Imperatulu vrea numai acele imbunatátri, cari nu procedu din patimi si din pretempuri'a modificatiune a legiloru fundamentale. Afla analogi'a intre constitutiunea franceza si nordu-americanu in fine recomanda Franciloru, ca in locu de a discutá la teorii despre regime, mai bine sa caute de imbunatátierea sórtiei morale si materiale a poporulu.

Din S p a n i 'a ne incunoscintieza diuariele din urma, ca Prim aru fi parásitu Spani'a si aru fi trecutulu in Portugali'a, unde indata fu desarmatu. Cu tóte aceste simptome revolutiunarie s'au aratatu la Barcelon'a, incolo aru domni pace.

Revista diuaristica.

In fruntea evenimenteloru dílei, de care unu numeru alu foiloru si incópcé contemplárite, sta separarea partideloru, cari dupa scirile, ce au de altmentrea o colóre binisioru generala, au si inceputu a se realizá in dietele adunate in Pest'a si Agri'a.

D e b a t t e, carea are inaintea ochiloru mai antáiu diet'a un-guresca, saluta unu evenimentu de mare insemnate si fórté imbucuratori, in gruparea diferiteloru coloru politice si afirma, ca acést'a nu e nici decum o desbinare in pártile cu totulu contrarie. Cu deosebire dice ea, ca intr'unu punctu se unesce majoritatea, si adeca in convingerea, ca trebuie nisui u dupa o deslegare definitiva si ca calea e in adevéru libera si tint'a se póte ajunge. Ce se atinge cu deosebire de constituirea dreptelor, spune, ca si ele se tinnu de acea majoritate, carea e de aceeaasi parere in privinti'a cestiuniloru celoru mari de dreptu si de principii. Problem'a ei se va ttermuri pre lángá afacerile oportunitáti, pre lángá alegerea mijlóceloru si a cáriloru indemnandu si moderandu, si acestei activitati predice Debatte unu succesu favoritoriu. —

W a n d e r e r vorbindu despre cele ce se intempla in Pest'a crede, ca adunárite partidei lui Deák nu au atát'a de scopu o organizatiune, ci mai multu o pregatire pentru manifestárite cele mai de-a-própe ale acestei partide, cárei programu, precum vrea sa scie amintit'a fóia, este satoritu de multu si care nici in tempulu mai dincóce nu are de a mai suferi vre-o schimbare. Ce se atinge de decisiunile conferintiei tinnute la Apponyi, acelor'a dupa pá-rerea lui W a n d e r e r le lipsesce chiaritatea.

Cu deosebire aru dori sa scia marginea, pána la carea drépt'a aru fi gat'a a merge mána in mána cu celelalte fractiuni. —

O s t d. P o s t dupa cele din introducerea art. ei crede, ca evenimentele parlamentarie amintite suntu unu procesu de disolvere alu partideloru. Ea observéza ca steng'a influentieza mai multu cu puterea ei atractiva asupr'a centrului, a cáruí siruri déca nu fisice, totusi moralicesce se rasescu si adauge apoi, ca inea nu se póte sci cu siguritate, cum se va terminá acestu procesu strafactoriu. In disólverea asiá numitei fusiuni din diet'a Croatiei vede aciasa fóia o impartire a partideloru, a cároru tendintie nu scie cum se voru puté impacá. —

V a t e r l a n d pasiesce in contr'a ingrigiloru urmate din gruparea partideloru in diet'a un-guresca, si nu concede, ca intre fractiunile de acolo aru puté sa cuprinda locu vre-o iritatiune. O astfelu de temere se póte nasce, privindu cine-va lucrurile numai pe dinafara. Pentruca liberalii un-guresci suntu convinsi despre ca-

racterul celu adevăratu patriotice și politicu alu născuților soților lor de până acum și asiă proiectele de complanare, cari în cercurile drepte ungurești au ajunsu de multu la maturitate, voru fi și mai departe seriosu respectate și celu puțin în parte bagat în sēma.

In disolvērea partidei fusionistice din Agri'a vede V a t e r l a n d unu fenomenu naturalu. Partid'a acēst'a au fostu chiamata de a vindeca ran'a cea deschisa a poporului croatu, a îngropă pentru totdeun'a unele diferentii misere și minutioșe, a îndreptă și de o parte și de alt'a pareri ratacite, și scopulu acēst'a de buna sēma s'au ajunsu. De și nu se pōte negă cu totulu probabilitatea, ca disolvērea partidelor aru stă în legatura intima cu cele ce se întempla în Pest'a, totuși se pōte presupune, ca și armonia cea temporală și va fi avutu urmarea sea cea bună, de a apropiă pe contrari și de a le lamuri parerile.

G l o c k e vorbește despre cestiunea ungurēscă din punctu de vedere nemțiescu, din carea cauza nici ca partinesce parerea acelor'a cari deplorau, ca senatulul imperialu nu e completu, cu atāt'a mai vertosu, cu cātu în completarea acēst'a G l o c k e aru fi vediatu numai unu periculu pentru germanismu.

Presupunēdu, ca ceea ce e de lipsa pentru unitatea monarhiei să rămāna neatinsu, dīce, ca implinirea cererilor ungurești aru fi de doritu. Ungari'a are interesu de a fi sustinutu constituționalismulu dincolo de Lait'a și asiă aru fi pentru întregu unu ce nepretinutu, cāndu s'aru putē realiză o complanare pe bas'a unei inoiviri, pentruca atunci i s'aru pune viitoriului unu temeiu neresturnabilu.

„Dēca Ungari'a — asiă incheie art. — nu încōrda prē tare pretensiunile ei, atunci unu atare rezultatu este asigurat; dēca rămāne ea mai josu de marimea acēstei probleme, atunci au luat o responsabilitate imensa asuprași.“

„Fremdenblatt“ face unu prospectu asupra situației celei ce s'au formatu în cele optu luni din urmă. Actiunea de dreptulu de stat e în tōta puterea ei. Acēst'a se constatēza cu acea adaugere, ca de-si impresiunea cea dintāiu a situației momentare e puțin multiamitōre, trebuie totuși să se concēdă, „ca actiunea politică, carea începū cu sistarea forme de constituțiune de mai înainte, pentru că să aduca dintr'o data elementele contraste în unu cursu neimpedecatu, — nu pōte să propasiescă după legile cele obicinuite ale politicei. Ea (actiunea) aterna dela puterea naturală a natiunilor, cari se combatu sēu se unescu, eschidu sēu amalgamēza și cari produc, influențiate de grade diferite de temperatura, diferite formațiuni, de multe ori chiaru și în esenț'a și form'a lor cu totulu schimbate. Din punctulu de vedere obiectiv alu sciintiei și culturii trebuie recunoscutu cu multiamita, ca ministeriulu în tōta actiunea sea de până acum s'au marginitu numai la aceea, că să aduca elementele natiunale istorice în atingere și acolo unde aru vedē, ca spre scopulu generalu alu actiunii nu se pōte efeptu o întielegere corespundiatōre și intima a singuratecelor corpuri reprezentatōre, să puna în lucrare cu desteritate o deosebire, izolare sēu nentralizare provisorie. Resultatulu apoi e de a se concrede venitoriului.

„Presse“ apostrofēza pe Nemți și îi provōca a lasă la o parte tōte privințele politice și a înscrie pre standartulu lor cestiunea natiunala.

„Morgenpost“ și „Neues Fremdenblatt“ ventileza conclusulu dietei boemice și dedica majorității cuvinte de recunoscintia pentru casarea dreptului stăpānilor de a-si pedepsi servitorii cu bataia.

(după „W. A. P.“)

Dela diet'a Ungariei.

Aflāmu despre decurgerea debaterilor verificatiunilor ca în ședinț'a a XI a casei deputatilor au venit la rendu verificatiunea deputatilor din comitatulu Aradului.

Eata ce scrie corespundentele „Debattei“ în privinț'a acēst'a; Doue întrebări ce erā astadi la ordinea dīlei erā de natura de a stērn interesulu casei. În un'a jōca interesulu discordiei natiunaltatilor, care afla unu câmpu asiă de latu la alegeri; în a dōu'a pasiesce precisu însemnatarea formelor prescise de lege. Ambe întrebările fura discutate în unu modu fōrte demnu și deslegate în spiritulu dreptăției nepartinitōre.

În comitetulu de alegeri alu comitatulu Aradului fura reprezentate atātu natiunaltatea romāna cātu și cea magiara după portiunea populațiunei. Cāndu cu constituirea comitetulu de alegeri se facū din partea membrilor de limb'a magiara propunerea, după carea contractualistilor (cea mai mare parte magiari cari se ocupa cu plantarea tabacului), să li se concēdă dreptulu de alegere, avēndu venit de 100 fl. Propunerea acēst'a se primī de către șiedinteles comitetulu de alegeri cā majoritate de unu votu și se radica la conclusu. Mai târdu însa est lumina, ca din greșielă unu votu nu fū numeratu și asiă membrii comitetulu centralu de natiunaltate romāna cerura nimicirea conclusulu din cestiune. Șiedinteles și membrii ungurești s'au vediatu prin acēst'a nevoiti a eși din comitetu și nu s'au mai pututu înduplecā cā să reintre.

Cursulu afacerilor de alegeri în com. Aradului fū condusu asiă dara de aci încolo numai de membrii romāni și alegerile se esecutara sub privighierea lor, cari fiindu singuratec contestate voru și dā ansa la pertratări separte.

Alegerile aceste însă fura și în cuprinsulu lor întregu atacate sub titulu procedurii ilegale a comitetulu trunchiatu după departarea unor membri din același. Gravamenulu lor colectiv fū avisatu de către casa deputatilor unui comitetu constatatoriu din șiefi și referenti în secțiuni. Referat'a comitetulu acēstui'a s'a pus adf la ordinea dīlei.

În referatu se propune respingerea petitiunei colective. După cetirea actelor se radica Gabriel Fabiān deputatulu Aradului. Elu cere să se considere, ca comitetulu au fostu despărțitu după natiunaltati în douē părți. O parte au condusu unilateralu alegerile și asiă acele în întregitate lor suntu unilaterale și invalide; cealaltă parte se îndreptă cu unu gravamēnu colectiv cātra casa. Gravamenulu acēst'a are să fie privitu cā semi-oficialu de ore-ce elu emanēza dela o parte a comitetulu și aduce motive destule (?) cā casa să ordoneze celu puțin o cercetare. Acēst'a aru fi de lipsa și pentru linișcirea spiritelor, pentru ca altmintrea s'aru repeli acolo eveneminte cā cele dela 1849 (desaprobare generală). Nyāri refrānge parerea acēst'a prin o espunere chiară și linișcitată. Aici nu e vorb'a de tiemuriri în exercitarea de drepturi politice, ci curatu numai de cestiuni de partide. A se face judecătōria în lucruri de aceste nu se cuvine casei acēstei; acēst'a aru fi chiaru unu pecatu. Detori'a casei are să se tiemurēscă numai la constatarea dēca s'a aplicatu dreptu legea. Pōte să fie, ca din partea romāna să se fi primitu personalități neplacute în comitetulu centralu de alegere. Noue ne e destulu cā să șeimu, ca elu s'a constituitu după lege. În comitetulu acēst'a au fostu o partidă, carea au pasitu cu o propunere ce e în contradicere cu legea. Eșirea membrilor ungurești pentru respingerea propunerei nu e justificatā, merita asiă dara mai multu desaprobare. Cei ce au remasu în posturile lor, nu numai ca au exercitatu unu dreptu, ci și au implinitu chiaru detori'a lor.

Cuventarea lui Nyāri fū primită cu aplausu din partea casei și asiă propunerea comisiunei fū primită unanimu.

A. XII și XIII ședinția au fostu și mai linișcitată cu puțin intermezuri. Mai tōți deputatii se verificara după puțin obiectivni. După P. N. fū cea a XIV iarasi ce-va mai viia, cāndu veni vorb'a despre batāile intemperate cu ocasiunea alegerii cont. Bel'a Szécheny fiinlu patriotulu celui vestitu ungurescu.

Abiă cu o majoritate de 17 voturi din 222 voturi fū verificatu.

„Debatte“ ne dă șperanț'a ca verificatiunile se voru terminā cātu mai îngraba și apoi se va începe deșbaterea adresei.

Principatele romāne unite.

Din R o m ā n i a impartășimū după „Monitorulu“ din gratulările de anulu nou în modulu urmatoriu:

Sāmbat'a trecutā, la antāi'a Ianuariu, Mari'a Sea a primitu la palatu, felicitatiunile de anulu nou a înaltelor corpuri ale Statulu și autoritātilor publice ale țierei, precum și ale corpulu diplomaticu și consularu streinū. (A se vedē nr. tr. R.)

La 12 ore, amēdi, Înaltimea Sea a primitu în apartamentele sele particulare urările casei sele civile și militare, iar la 1/2 după amēdi pe ale domnilor ministri și domnilor consiliari de stat.

La un'a ora, în sal'a tronulu Mari'a Sea a primitu înalt'ele corpuri și autorități publice după ordinea însemnată în programulu privitoriu acēstei șolemnități.

Înaltulu cleru alu religiunei domnitōre și Sinodulu Romaniei, clerulu celorlalte culturi recunoscute, senatulul, adunarea legislativa curtea de casatiune, cari, atātu la mergerea la palatu, cātu și la reintōrērea lor; au fostu escortate de detașamente de lancieri.

Urārilor caldūrōse, făcute de corpurile Statulu și de autorități, Înaltimea Sea a respunsu prin cuvinte pline de cele mai binevoitōre asigurări.

Prea șanti'a sea parintele Mitropolitu și primatu alu Romaniei, în numele clerulu și în numele șinodulu a adresatu Mariei Sele urmātōrele cuvinte:

Mari'a Ta!

„Me șimtu prea fericitu cu ocasi'a anulu nou a fi pe lângă Înaltimea Vōstră, interpretulu șimtiemintelor întregulu cleru romānu și ale mele în parte. „Clerulu romānu este petrunsu de recunoscintia pentru șlaruini'a și ostenelele ce Mari'a Vōstră depuneti pentru ocrotirea și înaltirea bisericēi romāne. „Întocmirea șinodulu va dā noua puteri, prin unirea bisericēi nōștre, pentru pastrarea religiēi ortodoxe și unirea s'a dogmatică cu biseric'a mare a resaritului. „Urmati, Prē Înaltiate Dōmne, pe calea cea mare de regeneratiune ce ati întreprinsu, și clerulu, în giurulu Tronulu, va secundā cu tōta puterea sea spiritulu, bunele și înaltele cugetări ale Mariei Vōștre. „Șa traiti, Prē Înaltiate Dōmne, ani îndelungati! Șa traiēscă Mari'a Sea Dōmn'a! Șa

raiesca iubirii Vostri fii, spre ocrotirea și înflorirea bisericii!"

Maria Sea a răspuns în acești termeni Prea Sântei Sele Primatului:

Prea Sânta Parinte!

"Sunt multumit a constată ca clerul, asigurându astăzi și mai mult unirea sea dogmatică cu biserica muma dela Constantinopole, a știut și acum a răspunde la înaltă misiune la care e chemată. Ve multiamescu, Pre Sânta Parinte, atât din parte-mi cât și din partea Mariei Sele Dómei, de urările ce-mi faceți și de devotamentul ce-mi arătați. Cât pentru mine, credinciosu religiei strabune, voi dá pururea totu concursulu meu, intru ocrotirea și înflorirea bisericii noastre.

D. presedinte alu Camerei legislative a rostitu, în numele adunării, urmatoriulu discursu:

Prea Înaltăte Dóme!

"Adunarea legislativă a României este fericită ca, cu ocaziunea anului nou, să vie a reînvi Mariei Vóstre simțimintele sale de cel mai adencu devotamentu. Fiti siguru, Pre Înaltăte Dóme, ca adunarea legislativă nu va lipsi a dá în totdeun'a cel mai lealu alu ei concursu la realizarea cogetărilor Mariei Vóstre pentru fericirea și prosperitatea națiunii. Adunarea este convinsă, Prea Înaltăte Dóme, ca întărirea Tronului Mariei Vóstre este întărirea a însuși națiunii române. "Sa trairi Mari'a Vóstra! Sa trairésca Mari'a Sea Dómn'a, și fii Marielor Vóstre!"

Răspunsulu Mariei Sele la discursulu domnului Presedinte alu adunării:

Domnule Presedinte!

"Multiamescu adunării electivă pentru felicitățiunile ce-mi adreséza. Primescu mai cu séma cu o adevărată satisfacere încredințarea ce-mi dá reprezentatiunea națională despre concursulu ei lealu la consolidarea și prosperitatea țierei. Respectulu constituțiunii, lealitatea și dreptatea: eata mijlocele cele mai eficace care ne voru conduce la progresulu doritu.

"Sa trairésca Români'a!"

D. generalu, ministru de resbelu, în numele armatei române a adresatu Înaltătei sele acestu discursu:

Mari'a Ta!

"Armat'a româna, în această di solemnă, vine astăzi a depune la picioarele Tronului Mariei Tale respectuósele sele felicitări, profundulu seu devotamentu pentru persón'a Mariei Tale și vi'a s'a recunoscintia pentru institutiunile cu care ati înzestratu armat'a. Oficiarii și soldatii, Mari'a Ta, toti prin organulu meu uréza Mariei Tale dile îndelungate, strigandu: Sa trairésca Alessandru Ioann I! Sa trairésca Mari'a Sea Dómn'a! Sa trairésca fii Marielor Loru."

Înaltătea Sea a răspunsu:

"Sunt fericitu ori și cându va vediu în jurulu meu. Anulu trecut a întemeiá fu credinț'a mea în voi. Ati fostu atrasi la încercarea cea mai durerósa la care póte fi espusa o armata: lupt'a pe strade. În această tristă împrejurare ati doveditu cu sânge rece răbdare, și energia cându a trebuitu sa lovit. Dilele trecute unu frate de arme alu vostru a doveditu la Margineni ce póte unu ostasiu fia cu slabe mijloce cându are consciinț'a datoriei sele."

"Asemenea fapte cinstescu drapelulu român. Mi place a vedea ca sunt mandru ca amu estu din sírulu vostru, mandru de a comendá o armata care dá asiá frumóse pilde de taria, de duchulu disciplinei și de unu devotamentu nestramutatu pentru tíera și Tronu."

"Sa trairésca armat'a româna!"

La trei óre dupa amédi Mari'a Sea Domnitoriulu a primitu în salonulu galbenu felicitatiunile corpului diplomaticu și consulariu acreditatu lângă guvernamentulu român. —

Presedintele camerei și dedú demisiunea și se înlocuí cu N. Catargiu.

Monitoriulu din 11/23 Ian. aduce unu raportu alu Dlui ministru de interne relativu la suprimarea "Revistei Dunării" împreună cu decretulu domnescu de aprobare.

Varietăți.

** Cetim în "Zukunft" următoarele:

"Dupăce adunarea generală din urma a Reuniunii ajutătoare de veduve și orfani remasi de ostasii slavici și români cađiuti în 1848 și 1849 au decisu să se împarta averea ce o mai are reuniunea și au însărcinatu pre comitetu cu descărcarea afacerilor respective, au decisu cestu din urma în ședinț'a sea din lun'a trecută a împarti astfelu restulu averei de 6010 f. încátu să capete dintr'ensulu în guvernamentulu Temesiului 4 veduve câte 50 f., două câte 80 f. și dintre 2 orfani unulu să capete 40 f. și altulu 50 f. Pentru Trani'a s'a destinat 2530 f. astfelu încátu 41 veduve să capete câte 50 fl. 6 câte 80 f. În guvernamentulu militariu alu Agriei capeta 1 veduva 100 f. și alte 25 câte 60 f.

Redactoru răspunditoru Nicolau Cristea.

În teritoriulu provincialu alu Agriei au să capete 10 veduve câte 60 f. și 2 câte 50 f. Reuniunea de mai susu au împartitu în modulu acest'a între clienții sei de cându esista 100,000 f. —

** În loculu "Amiculu Scólei" va est totu sub redacțiunea Dlui V. Romanu "Progressulu" în brosiuri trilunare. Bine aru fi fostu după parerea noastră, cându o atare fóia aru fi pututu apărea odată pe septemăna. Despre celelalte spune mai pe largu anuciulu.

** Venim să ne facem o detoria cu carea suntem încă datori. Anunțiamu asiá dara publiculu nostru aparierea de nou a "fóiei eclesiastico-literare și agronomice" intitulată "Amiculu literaturii române" sub redacțiunea P. Nifonu Balasiescu.

Fóia e de mare interesu, pentruca pre lângă alte cunoștințe folositoare ea dá o icónă viia despre viét'a actuală a bisericii ortodoxe din Români'a.

Ese în Bucuresci odată pe septemăna și consta în locu pe anu (de astadată de 13 luni) 16 douădecieri afara de Bucuresci pe 7 luni 12 douădecieri (șfanti)

— Nrulu primu din anulu acest'a alu "Familiei" aduce următoarele: Portretulu și biografi'a lui Dimitriu Cichindealu. — Coroba, poesia de Dimitriu Bolintineanu. — Geniulu lui Ștefanu celu mare, novela de Vasiliu R. Buticescu. — Cas'a reprezentantiloru țierei în museulu din Pest'a (ilustratiune) — Suveniri și impresiuni de caletoria de Arone Densusianu. — Rom'a (cu ilustrațiune.) — Fét'a capitanului novela rusésca de Puskin. — Fotografii din galari'a dietei, de Iosifu Vulcanu. — Esplicatiunea jurnalului de moda. Ce e nou? — Literatura și arte. — Găcitură numerică. — Rebus. — Pe învelitóre: Corespundintia din Pest'a, Desiu și Segedinu. — Pentru económe. — Din străinătate. — suplementu: Jurnalulu de moda.

** M. B. stud. de a VII-a clasa la gimnasiulu din Segedinu, ne încunoscintéza, ca nrulu studintiloru români la acestu gimnasiu s'a urcatu în estu anu la 20, ceea ce pânăcum nu s'a întemplatu nici odată. Ne servește spre deosebită bucuria, cându vedem, ca acești tineri, de-si numai 20 la nr., totusi se întrunira la prenumărarea tuturor (?) jurnalelor române, documentandu prin acest'a în fapta, ca li jace la inima detorinț'a sântă de a nu uitá nici pre unu momentu, și cându invétia alte limbe, de limb'a mamei lor.

"Concordia."

Nr. 2—3

Escritere de Concursu.

Devenind vacanta statiunea invetiatorésca din suburbiulu Lugosinului, cu care este împreunate următoarele emolumente anuale: 262 fl. 50 xr. v. a. 20 meti ge grâu, 6 orgii de lemne, din cari se provede și scól'a cu încaldítulu, 84 fl. v. a. bani pentru cortelu.

Competenții suntu avisati recoursele lor bine instruate, cu documinte despre absolvirea preparandiei române din Aradu, purtarea morala și politica, Atestatu ca suntu nascuti Români de ritulu gr-orientalu, precum și servitiulu de pânăcum, adresate Venerabilulu Consistoriu diecesanu din Caransebesiu; a le tramite până la finea lui Faurariu an. 1866 la subscrisulu, căci la cele mai târziu tramise nu se va reflectá.

Lugosiu în 1/13 Decemvre 1865.

Ioann Marcu Proto.
și Inspect. Distr.

Nr. 5—3

EDICTU.

Iosifu Michu din Comun'a Rosi'a sasésca în scaunulu Sabiiului în Transilvani'a, carele de trei ani, au parasitu pre soci'a s'a Ann'a Hoagie, totu din Rosi'a sasésca, și a pribegitu în lume, se îndatoréza prin acest'a, ca în terminu de unu anu, cu atât'a mai vertosu să se infatisieze înainte subscrisului foru matrimoniale, cu câtu la din contra, procesulu matrimoniale asupra-i pornitu, se va otârși și fără de elu, în întielesulu prescrișelor SS. Canóne bisericesci. Sabiiu 6 Ianuariu 1866.

Forulu matrimoniale gr. res. alu Tractului protopopescu alu Sabiiului II.

Ioann Pannovicu, Protopopu.

De Limbrika Kordelatu- (Verme solitarie) Bandwurm
Vindecá fără durereși pericolu în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisori francate. — Medicamente ku modulú întrebunțării se trimite ku postá.

P. T. abonanti, cari nu au primitu regulatulu nrui dela începutulu anului (1866) suntu rugati a grabi cu reclamatiiunile; cu deosebire rugámu pe acei'a a căroru adrese suntu greșite a ni le tramite îndreptate, dar totu odată și cetetie, adaugendu-se și post'a ultima.

Editor'a și tipariulu tipografiei archidieceșane.